

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки
Миколаївської обласної військової адміністрації
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Навчально-науковий гуманітарний інститут

МАТЕРІАЛИ

Національний університет
кораблебудування
імені адмірала Макарова

Навчально-науковий
гуманітарний інститут

VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО- ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

м. Миколаїв
4 квітня 2025

54025, м. Миколаїв, пр. Героїв України 9,
тел.: +38(0512)42-47-33

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ТА
ФІЛОСОФІЇ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК:
ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ**

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції

4 квітня 2025 року

МИКОЛАЇВ

2025

УДК 1: 3: 001: 8 (062.552)

А 38

Науковий редактор: Людмила Матвієнко, кандидат історичних наук, доцент

Редакційна колегія: Ірина Ворчакова, кандидат політичних наук, доцент;

Оксана Гінкевич, кандидат педагогічних наук, доцент;

Людмила Мухіна, кандидат психологічних наук, доцент;

Оксана Патлайчук, кандидат філософських наук, доцент;

Михайло Федоренко, кандидат історичних наук, доцент;

Ірина Шаповалова, кандидат філософських наук, доцент.

Затверджено Вченою радою НУК

Протокол №4 від 25.04.2025

А 38

Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук: перспективи та виклики: матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. 4 квітня 2025 року. Миколаїв : НУК ім. адм. Макарова, 2025. 721 с.

У матеріалах конференції подається комплексний аналіз актуальних проблем соціально-гуманітарних наук. Зокрема розглядаються психолого-педагогічні проблеми становлення особистості, осмислюються трансформації та перспективи сучасного соціального і політичного процесу; визначається специфіка дискурсу історії та розвитку регіональних медіа.

Матеріали конференції стануть у пригоді дослідникам соціально-гуманітарних наук, магістрантам, студентам.

УДК 1: 3: 001: 8 (062.552)

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2025

Шановні колеги, студенти!

Від імені оргкомітету та кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії Національного університету імені адмірала Макарова дозвольте висловити щирю вдячність співробітникам, викладачам та здобувачам освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова, Національному університету «Одеська політехніка» Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського, Чорноморського національного університету ім. Петра Могили, Херсонського державного університету, Наукового ліцею №3 Полтавської міської ради за активну та постійну участь у проведенні VIII всеукраїнської студентської Науково-практичної конференції: «Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук: перспективи та виклики».

Бажаємо Вам натхнення, внутрішньої стійкості та сили, творчої наснаги та професійних успіхів! Шановні колеги, сподіваємося, що ми і в майбутньому зможемо розвивати нашу співпрацю з метою розвитку студентської науки України!

З повагою завідувач
кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін та філософії

Людмила Матвієнко

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ В СУЧАСНИХ ВИМІРАХ

Звеліндовська Ю. Р., Матвієнко Л. В. Роль золотарства у козацькій Україні	15
Мінаєв А. І., Матвієнко Л. В. Винахід змінив світ назавжди	19
Фоменко К. А., Матвієнко Л. В. «Німецький Гібралтар» – нереалізований проєкт Адольфа Гітлера.....	22
Остапенко К. А., Гребеньова В. О. Повстання у Кванджу (1980 р.) як крок до корейської демократії	25
Іванов В. А., Федоренко М. О. Політика багатовекторності України 1991-2014 роки. Причини і наслідки	30
Ферцович М. С., Федоренко М. О. Оборона Миколаєва у 2022 році за матеріалами ЗМІ	41
Олейников Є. О., Федоренко М. О. Російська весна, як початок сучасної російсько-української війни	49
Піструй А. С., Побережець Г. С. Історія як інструмент формування національної ідентичності в умовах глобалізації	53
Талюта І. О., Побережець Г. С. Миколаївська конка: втрачені сторінки історії міста	57
Дюміна К. М., Бобіна О. В. Мої переживання Великої Війни.....	60
Луценко І. В., Коваленко О. В. Концепція тоталітаризму: зміст та витоки. 64	
Ленець М. В., Зубко О. А. Візуалізація «кам'яної баби» половецького часу з палацу Кочубеїв у Диканьці за допомогою фотограмметрії.....	69
Коч Д. Д., Куриленко Т. В. Миколаїв та Миколаївщина в російсько-українській війні 2014-2024 рр.: стратегічна роль в контексті національної безпеки України.....	72
Яриловець В. В., Буглай Н. М. Перша світова війна як глобальний міжнародний конфлікт.....	76
Медулашвілі Т. К., Буглай Н. М. Зовнішня політика Отто фон Бісмарка в контексті стратегії «реальної політики»	79
Єдин В. В., Буглай Н. М. Повоєнне врегулювання «німецького питання» (1945–1949 рр.).....	83
Балаж А. В., Стахов Б. О., Опря І. А. Ева Перон як символ боротьби за гендерну рівність	87

Кучер А. І., Войнаровський А. В. Заходи по організації комуністичного партизанського руху та підпілля у 1941 р. на території Вінницької області. .	91
Маслянюк Д. П., Войнаровський А. В. Особливості радянської релігійної політики на Вінниччині по завершенню Другої світової війни.....	96
Нежид Д. С., Войнаровський А. В. Боротьба органів державної безпеки УРСР з антирадянськими проявами в 1948 р. на Вінниччині.....	102
Герасименко О. А., Войнаровський А. В. Протиставлення «правильного» радянського українця «ворогам народу» на сторінках журналу «Перець» 1943 – 1956 рр.....	108
Кропивницький Д. І., Жмуд Н. В. Антирелігійна пропаганда на сторінках сатирично-гумористичного журналу «Червоний Перець»: огляд за 1932 рік.....	113
Будниченко Ю. С., Жмуд Н. В. Окупація Червоною армією Східної Польщі в 1939 році: передумови, перебіг, результати	116
Полянська А. С., Жмуд Н. В. Фортеці і замки Поділля XIV – XVII ст.: історіографічний огляд	120
Рябуха О. С., Криворучко О. І. Відновлення податків на теренах УРСР після вигнання нацистів у 1943 -1944 рр.....	123
Вавшко О. А., Федьков О. М. Політична активність українського селянства скрізь призму публікацій початку XX ст.	129
Рога О. О., Войнаровський А. В. Окупація Правобережної України росією в кінці XVIII ст.: індоктринація імперської експансії.....	133
Мукомел В. В., Войнаровський А. В. Джохар Дудаєв – політичний лідер і символ боротьби Ічкерії за суверенітет.....	139
Гранченко М. В. Історія освіти на Миколаївщині в кінці XVIII - на початку XX ст.: аналіз наукових праць з теми дослідження (частина 2).....	145
Стоцька Д. С., Опря І. А. Популізм в ідеології Хуана Домінго Перона.....	148
Білик А. Р., Опря І. А. Симон Болівар і його роль у формуванні незалежних республік Латинської Америки.....	152
Августінова А. М., Опря І. А. Конституційний компроміс: Хартія 1814 року у Франції.....	157
Тарасенко Д. Ю., Жалій Т. В. Використання методу усної історії в освітньому процесі старшої (профільної) школи з предметів історичної та громадянської галузі	161
Єремєєв М. І., Опря І. А. Синкретизм християнства та релігії йоруба в Латинській Америці	165
Сорочинська А. О., Опря І. А. Моральні та етичні принципи кодексу самураїв	169

Мокра В. В., Опря І. А. Вестфальський мир 1648 року та його вплив на Європу	172
Пешков Д. М., Коваленко О. В. Водопостачання навчальних закладів Полтави наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття: організаційні та соціальні аспекти	177
Чікан М. В., Лисенко О. Є. Теорія та практика панамериканізму у першій половині ХІХ ст.	181
Бабак А. Ю., Коваленко О. В. Археологія та Агата Крісті	185
Михайлов М. О., Рижева Н. О. Історична ретроспекція середньовічного озброєння в контексті сучасних реалій України	190
Бондар Ю. О. Історіографія промисловості Української РСР у повоєнний період (1946–1965 рр.): теоретико-методологічні засади дослідження	194
Супруненко Р. М., Бабенко Л. Л. В'ячеслав Липинський про Хмельниччину у монографії «Україна на переломі...»	198

РОЗДІЛ ІІ

НОВІ ПАРАДИГМИ ТА НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕНЬ У СУЧАСНІЙ ПОЛІТОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

Ніколаєва О. Ю., Федоренко М. О. Еволюція поглядів на співвідношення політики і моралі від Сократа до Макіавеллі	203
Гозун Є. С., Кравчук О. Ю. Соціологічний аналіз кібербезпеки: вплив соціальних чинників на інформаційну безпеку в сфері публічного управління	207
Орел О. С., Кравчук О. Ю. Соціологічні дослідження в галузі інклюзивної освіти: роль публічного управління у забезпеченні рівного доступу	210
Задера Є. О., Кравчук О. Ю. Комунікаційні бар'єри та колаборативні практики ІТ-спеціалістів в умовах соціальної дистанції: роль публічного управління в епоху цифрової зайнятості	214
Логачов М. В., Кравчук О. Ю. Цифрові трансформації в українських медіа: виклики та можливості для публічного управління	217
Іванов В. А., Кравчук О. Ю. Публічне управління в сучасному суспільстві: виклики та можливості для особистості	220
Дар'єв А. С., Кравчук О. Ю. Цифровізація управління енергохабами: моделі, алгоритми та перспективи розвитку	224
Бреславська К. В., Бобіна О. В. Як я проживаю війну	227
Федоров А. Д., Кравчук О. Ю. Робототехніка як інструмент вдосконалення державних послуг у публічному управлінні	230
Гучек Д. А., Кравчук О. Ю. Використання технологій штучного інтелекту в публічному управлінні для підвищення ефективності та прозорості адміністративних процесів	234

Музика С. Є., Продан Т. Я. Вплив економічних процесів на суспільство .	238
Марунчак А. В., Шаповалова І. В. Проблеми відродження національної культури в Україні	242
Алексєєва А. Ю., Сищенко Д. О., Шаповалова І. В. Пропаганда під час війни в Україні, схеми і маніпуляції суспільною думкою в ЗМІ	247
Кудря А. В., Белосвіт Я. О., Шаповалова І. В. Феномен конформізму – чому люди йдуть за натовпом?.....	252

РОЗДІЛ III

ФІЛОСОФСЬКІ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Баришник Ю. М., Патлайчук О. В. Епоха диктатури толерантності у сучасній культурі	256
Козирко О. А., Патлайчук О. В. Межі та об'єктивність наукового пізнання у контексті штучного інтелекту та квантових обчислень	260
Джангиров М. В., Патлайчук О. В. Аналіз глобальних проблем сучасності на прикладі України та можливих шляхів їх вирішення	268
Корзняков О. С., Патлайчук О. В. Аналіз теорії поведінкової економіки як науково-дослідницької програми за методологією І. Лакатоса	272
Баришник Ю. М., Патлайчук О. В. Філософські проблеми квантової механіки	277
Куровський В. В., Патлайчук О. В. Етичні питання в процесі розвитку штучного інтелекту	280
Гунченко О. В., Патлайчук О. В. Феноменологія мистецтва: філософська інтерпретація живопису Поля Сезанна в роботах Моріса Мерло-Понті	284
Єфремова С. О., Патлайчук О. В. Філософія свободи: межі та відповідальність у сучасному світі.....	290
Куровська В. Р., Патлайчук О. В. Інновації та їхній вплив на концепцію антропоцентризму в екології	293
Січкаренко М. А., Патлайчук О. В. Час та буття: екзистенційні виміри людського досвіду	297
Гозун Є. С., Патлайчук О. В. Феноменологія цифрового досвіду: нові виміри людського сприйняття	300
Алексєєва А. Ю., Патлайчук О. В. Концепт «надлюдини» Фрідріха Ніцше у сучасному світі.....	304
Сищенко Д. О., Патлайчук О. В. Вплив концепції Ніцше про надлюдину на сучасний кінематограф на прикладі фільмів серії Джокер ...	308
Зайцев О. В., Патлайчук О. В. Поняття "ікігай" як сенсу життя: порівняння з європейськими пошуками сенсу життя	312

Форсова Д. А., Патлайчук О. В. Як побороти стрес за допомогою давньогрецької філософії.....	317
Куйбар В. В., Патлайчук О. В. Вплив штучного інтелекту на сучасну світову культуру.....	320
Біда В. М., Куриленко Т. В. Свобода як цінність	323
Чернега О. Д., Куриленко Т. В. Природа свідомості: дихотомія розуму та тіла	327
Ряжських О. В., Патлайчук О. В. Віртуальна реальність: перспективи та небезпеки.....	330
Говера Л. М., Скальська Д. М. Філософсько-естетичні засади арт-практики	333
Федорчук О. О., Глушко Т. П. Мнемонічні практики в період Середніх віків (крізь призму спадщини А. Блаженного та Ф. Аквінського)	336
Глатковська А. В., Патлайчук О. В. Постправа як інструмент російської пропаганди в TikTok	340
Шинкаренко А. А., Патлайчук О. В. Етичні проблеми науки	345
Шоп Т. В., Дем'яненко Н. М. Особливості формування суб'єкт-суб'єктних відносин у контексті інноваційної освіти	349
Мельникова О. Є., Ступак О. П. «Антропоцентричність» алгоритмічної упередженості у штучному інтелекті	353
Мельниченко О. Ю., Патлайчук О. В. Загрози, тренди та фінансові моделі сучасних Українських медіа	359
Губкін Р. А., Сонечко О. С. Соціальна реабілітація спортсменів-інвалідів в умовах воєнного стану: роль спеціалізованих центрів та спортивних ініціатив.....	363
Кісаров-Дагнер О. Л., Сонечко О. С. Цифрова культура та її вплив на соціальні взаємодії.....	367
Зайцев А. М., Сонечко О. С. Феномен культури скасування та його вплив на суспільство	371
Крилова Н. М., Куриленко Т. В. Людина в сучасному соціальному просторі: інформаційно-комунікаційний аспект	375
Дар'єв А. С., Ступак О. П. Співдія зі штучним інтелектом: етична перспектива	379
Дегтярьова О. А., Камєнсков А. О., Ступак О. П. Самостійна робота студентів ЗВО як засіб формування професійної компетентності	383
Пушкар Д. Р., Куриленко Т. В. Віртуальна реальність та її вплив на життя людини	387
Рижик В. В., Ступак О. П. Постмодернізм у сфері філософії права.....	391

Бойченко Т. В., Продан В. О., Ступак О. П. Трактат І. Канта «До вічного миру» в контексті соціально-політичних викликів сучасності	395
Авраменко Г. С., Василько І. Ю., Ступак О. П. Етичні аспекти використання штучного інтелекту у вищій освіті	399
Горошок О. С., Куриленко Т. В. Феномен волонтерства: ціннісний вимір	404
Бінківська К. Р., Хрипко С. А. Феномен жіночої свободи: між соціальними конструкціями та екзистенційним вибором.....	407
Бантис Є. М., Хрипко С. А. Феномен соціальних та гендерних ролей: між суспільними очікуваннями та індивідуальним вибором	410
Бурдак А. М., Хрипко С. А. Соціальні мережі як інструмент маніпуляції суспільною свідомістю: теоретичний огляд VS цінності практичного дослідження	413
Лукандій З., Хрипко С. А. Платонівська концепція добра і зла: подорож до світу ідей	416
Заріфі З. Н., Ломачинська І. М. Вплив ісламського тероризму на міжнародні відносини та глобальну безпеку	423
Алексєєнко О., Ломачинська І. М. Вплив Ягеллонської ідеї на релігійно-культурні процеси України.....	427
Донець О., Ломачинська І. М. Релігійно-філософський синкретизм духовних практик дзен-буддизму та християнства.....	432
Дейнега Є., Ломачинська І. М. Етноментальні чинники сучасної української релігійної освіти	437
Сліпчук І., Ломачинська І. М. Релігійність як технологія впливу на виборця в політичних кампаніях	442
Лішнянський Р., Ломачинська І. М. Становлення ідей справедливої війни в християнській думці епохи Середньовіччя	447
Ломачинський Б., Горбань О. В. Світоглядні виклики соціальних мереж	452
Гончаренко А. Р., Шульгіна Д. Г., Шаповалова І. В. Матеріалізм та ідеалізм: що є первинним - матерія чи свідомість?.....	457
Грасман К. М., Шаповалова І. В. Смертна кара: етичні аргументи «за» і «проти»	461
Ісмаїлова А. Ш., Шаповалова І. В. Свобода і відповідальність у філософських працях П. Ван Інвагена	465
Гембицький Г. Д., Шаповалова І. В. Філософія як спосіб пізнання світу	469

РОЗДІЛ IV

УКРАЇНСЬКІ МЕДІА: СУЧАСНІ ТРЕНДИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Доргаліс М. М., Куриленко Т. В. Українські медіа: сучасні тренди, проблеми та перспективи.....	473
Хабуденко А. Д., Сонечко О. С. Фейкові новини та інформаційні маніпуляції в українському медіапросторі	477
Кучеренко К. К., Філатова О. С. Вплив соціальних мереж на сучасний медіапростір	481

РОЗДІЛ V

ПСИХОЛОГІЧНІ СТУДІЇ: ПОШУК ВІДПОВІДЕЙ НА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Дюміна К. М., Бобіна О. В. Українка в американському коледжі	485
Крутцов А. Ю., Карсканова С. В. Психологічні підходи до розуміння феномену самотності	489
Білінський Р. Р., Мухіна Л. М. Синдром вигорання в Японії у психологічному контексті.....	492
Мельник А. С., Мухіна Л. М. Вплив соціальних мереж на самооцінку та розвиток особистості	495
Огаренко А. В., Мухіна Л. М. Вплив вимушеної еміграції на психоемоційний стан людини	498
Чернетинська К. Ю., Мухіна Л. М. Соціально-психологічні фактори, що впливають на адаптацію студентів до навчання у вищому навчальному закладі	501
Антипченко В. А., Мухіна Л. М. Поняття конфлікту та його основні характеристики	505
Чабаненко В. В., Мухіна Л. М. Психологічні аспекти впливу соціальних мереж на особистість	508
Шуляр К. Г., Мухіна Л. М. Психологічна допомога молодшим школярам, які пережили психотравмуючу ситуацію таку, як війна	512
Письменна А. Б., Крапива М. С. Психологічні особливості адиктивної поведінки в юнацькому віці	515
Білоус С. Л., Шевченко А. Ф. Психологічні аспекти готовності особистості до професійної самореалізації в умовах сьогодення	519
Дорошенко-Громошняк А. С., Яблонський А. І. Психологічні особливості конфліктів в сучасній сім'ї	524
Прийма О. М., Карсканова С. В. Психологічна сепарація та стиль батьківського виховання.....	528

Баліка А. В., Чугуєва І. Є. Особливості нейродіагностики постінсультних хворих та їх реабілітація	532
Коваль А. А., Чугуєва І. Є. Реабілітація дітей з посттравматичним стресовим розладом	536
Коцубальська Л. С., Чугуєва І. Є. Особливості посттравматичного стресового розладу у військових.....	540
Лебедєв Г. В., Чугуєва І. Є. Емоційна сфера особистості що проживає на території активних бойових дій.....	545
Піскун Н. Г., Рогальська-Яблонська І. П. Основні напрями розвитку емоційно-почуттєвої сфери дитини дошкільного віку.....	548
Брятко А. Ф., Чугуєва І. Є. Вплив засобів масової інформації на тривожність під час війни.....	552
Борсукевич В. В., Білюк О. Г. ПТСР у дітей, які пережили психотравмуючі події	555
Волкожа Л. С., Карсканова С. В. Особливості агресивних реакцій у сучасних молодших школярів	559
Гордієнко Д. О., Мухіна Л. М. Вплив темпераменту на поведінку особистості	564
Комарницька М.Д., Василенко М.С., Мухіна Л. М. Дім, який будуємо ми: життя після переселення	567
Пилипчук Є. І., Яблонський А. І. Психологічні особливості осіб з адиктивною поведінкою	571
Болдарєв Б. С., Ларченко І. В. Психологічні аспекти формування особистості спортсменів у фехтуванні.....	575
Макогон Г. О., Ларченко І. В. Формування соціально–психологічного іміджу сучасного керівника	580
Матвієнко А. М., Ларченко І. В. Психологічні стратегії подолання стресу українців в Чехії в умовах вимушеної міграції.....	585
Волошина Л. В., Ларченко І. В. Психологічні особливості проектування життєвих перспектив майбутніх психологів.....	589
Бережник О. В., Ларченко І. В. Ефективність групової терапії у стабілізації психоемоційного стану студентської молоді.....	594
Сінченко В. М., Ларченко І. В. Психологічні чинники емоційного вигорання волонтерів у кризових ситуаціях.....	598
Павленко К. М., Ларченко І. В. Когнітивна продуктивність студентів в умовах хронічного стресу теоретичний аналіз та наукові підходи	603
Левда З. А., Ларченко І. В. Подолання негативної самооцінки у юнацькому віці психологічні аспекти.....	608

Мацик М. О., Мухіна Л. М. Емоційний інтелект як чинник запобігання професійному вигоранню	613
Джафарова Р. І., Мухіна Л. М. Особливості та методи зниження стресу у школярів	617
Кулик Л. В., Рогальська-Яблонська І. П. Прокрастинація як психологічна проблема у професійному середовищі.....	620
Рудзінська Н., Куриленко Т. В. Психологічна реабілітація дітей у воєнний час засобами природотерапії	624
Задера Є. О., Куриленко Т. В. Пошук сенсу життя в сучасному світі.....	628
Семенів Ю. П., Куриленко Т. В. Використання природотерапії у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами: психолого-педагогічний та соціально-філософський вимір	632
Подопрігора К. С., Марущак О. В. Соціально-психологічні чинники дружби дітей у молодшому шкільному та підлітковому віці	636
Найдьонова І. О., Марущак О. В. Психологічні особливості формування та розвитку соціально-комунікативних умінь та навичок у дитини з розладами аутичного спектру	639
Демкова Н. Ю., Рогальська-Яблонська І. П. Психологічний супровід процесу адаптації дітей шестирічного віку до навчальної діяльності	643
Іщенко Я. П., Ларченко І. В. Психологічні особливості когнітивного функціонування осіб у зонах бойових дій	646
Сугакова П. В., Сонечко О. С. Психологічні виклики сучасності	651
Луценко О. О., Сонечко О. С. Психологічний стан спортсменів у воєнний час: проблеми та шляхи їх подолання	654
Українець Л. В., Карсканова С. В. Усвідомлення життєвого шляху як фактор особистісного зростання	657
Попович В. О., Старченко А. В. Неповна сім'я як фактор ризику низької самооцінки та підвищеної тривожності у дітей молодшого шкільного віку	662
Афанасьєва Т. О., Рогальська-Яблонська І. П. Формування у дітей дошкільного віку нормативної поведінки в ігровій діяльності	667
Дігтяренко В. Ю., Литвиненко І. С. Розвиток саморефлексії як механізм ефективної самодопомоги особистості	671
Мочалова О. Особливості роботи психологів в дошкільних закладах з гіперактивними дітьми.....	674
Малюженко М. В., Литвиненко І. С. Розвиток резилентності у дітей молодшого шкільного віку як властивості особистості	677
Полякова А. О., Філатова О. С. Вплив сучасних медіа на свідомість і поведінку	680

Гончарова О. О., Литвиненко І. С. Деякі аспекти професійного вигорання у працівників гуманітарної сфери в контексті розвитку їхньої особистості ...	685
Малішевський С.М., Литвиненко І. С. Превенція депресії у людей похилого віку, в умовах війни	690
Корнієнко В. А., Олексюк О. М. Вплив військової служби на особистість.....	693
Новацький А. М., Рогальська-Яблонська І.П. Гіперактивність дитини дошкільного віку як психолого-педагогічна проблема.....	697
Кухарчук І. О., Бобіна О. В. Нескінченний лютий: психологічні виклики війни	701
Панченко І. С., Мухіна Л. М. Психологічні особливості особистісного зростання підлітків	705

РОЗДІЛ VI

ТРЕНДИ ТРАДИЦІЙНИХ І МАРГІНАЛЬНИХ ГАЛУЗЕЙ МОВОЗНАВСТВА

Литвинова А. Д., Ворчакова І. Є. Вплив латини на юридичний дискурс та її переклад у сучасному праві	708
Фоменко К. А., Ворчакова І. Є. Залежність використання cockney accent та posh accent від соціального статусу носія мови	714
Гаврилюк О. О., Марущак О. В. Маргінальні сфери сучасної лексикології: методичні підходи до вивчення неологізмів у курсі етнолінгвістики	717

РОЗДІЛ II

НОВІ ПАРАДИГМИ ТА НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕНЬ У СУЧАСНІЙ ПОЛІТОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

УДК 141

Ніколаєва О. Ю.

група 3631

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Миколаїв, Україна

sasha03nikolaeva17@gmail.com

Федоренко М. О.

кандидат історичних наук, доцент

кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Миколаїв, Україна

mykhailo.fedorenko@nuos.edu.ua

Еволюція поглядів на співвідношення політики і моралі від Сократа до Макіавеллі

У наведеній статті досліджується питання взаємозв'язку політики та моралі. Розбіжності в поглядах стародавніх мислителів на політику сприяла усвідомленню її впливу на життя людства впродовж зміни історичних епох.

Ключові слова: політика, мораль, суспільство, правління, влада, соціалізація, держава, справедливість, філософія, закон.

Політика і мораль є важливими складовими суспільної свідомості, які визначають роль кожного індивіда в житті держави. Взаємозв'язок політики і моралі є одним із ключових аспектів не тільки політичної філософії, а і всього людського співіснування. Історичний розвиток спричинив виникнення розбіжностей у визначенні моралі як концептуальної одиниці, оскільки воно безпосередньо залежить від народу, епохи, культурних особливостей та державної системи країни. Політична діяльність не може бути реалізована без моральної оцінки дій влади. Для того, щоб усвідомити важливість взаємозв'язку політики та моралі, слід розглянути це питання через призму поглядів діячів минулого.

Ідеї давньогрецьких філософів — Сократа, Платона та Арістотеля, стали

основоположниками політичної філософії західної культури. Вони вперше поставили питання взаємозалежності політики та моралі, яке стало центральним у політичній думці. Римський філософ Цицерон, підкреслював важливість правової справедливості та громадських обов'язків, спираючись на віру в існування універсальних моральних законів, здатних урегулювати будь-які соціальні аспекти. Християнські мислителі Блаженний Августин і Фома Аквінський модифікували політичну діяльність до християнських вчень, спираючись на які, вони визначали взаємозв'язок політики та моралі. Італійський дипломат і засновник політичного реалізму Ніколо Макіавеллі поставив під сумнів традиційні уявлення про необхідність моралі в політиці, запропонувавши більш прагматичний підхід до влади.

В епоху античності, де панувала філософія, наука та мистецтво, теоретики тісно пов'язували політичну діяльність з мораллю. Прагнучи досягти гармонії між цими двома поняттями, Сократ першим підійняв питання прозорого політичного правління. Він наголошував, що завданням політики було створення умов для добробуту усього суспільства, а не окремих груп чи індивідів. Платон, учень Сократа, вважав, що мудрість — запорука справедливого правління державою. У своєму трактаті “Держава” він описав ідеальну державу, у якій правителями повинні бути філософи, які мають змогу приймати раціональні рішення: “Поки в державах, філософи не матимуть царської влади або так звані теперішні царі та правителі не почнуть шанобливо й належно кохатися у філософії і поки це не зіллється в одне — державна влада і філософія...державна не матиме спокою від зла...”[1, с. 167]. Водночас Платон допускав можливість порушення моральних норм задля підтримки порядку в державі: “Наші правителі, певно, будуть змушені досить часто вдаватися до брехні й одурювання задля користі своїх підлеглих. Ми ж уже якось говорили про те, що, як лікувальні засоби, все це може бути корисним.” [1, с. 151]. У свою чергу Арістотель, як реаліст, розумів важливість людського фактора в політичній діяльності. Бодай у своїй легендарній книзі “Політика”, Арістотель вказував, що “людина (за своєю природою) є істота політична” [2, с. 17]. Це дозволило усвідомити, що за допомогою практичної політики не можна буде досягти справедливості без компромісів, зокрема у випадках, коли інтереси держави суперечитимуть інтересам індивідуумів.

Перехід до середньовіччя спричинив зміни не тільки у політичній сфері, а і у всьому соціальному устрої. Домінування християнських ідей будови держави мали великий вплив на світогляд суспільства. Панування феодалізму та соціального поділу населення сприяло зміцненню ієрархічної структури влади, що зумовило зародженню у суспільстві відповідних поглядів. Водночас ототожнення політики та моралі залишалось актуальним. Політика у цей час

стала інструментом реалізації божого закону, спираючись на який, Блаженний Августин, вважаючи політику проявом Божого провидіння, проголошував автономність та верховенство церкви над усіма. Себайн Джордж точно описав філософію Августина: “Справедливою буде лишень така держава, в якій ведеться навчання істинної релігії, і ще — Августин, правда, прямо про це не говорить, — у якій ця релігія підтримується законом і владою” [3, с. 838]. Блаженний Августин допускав можливість аморальних дій правителів, але за умови, що їхні дії є частиною божого задума. Фома Аквінський хоч і був прибічником християнства, розробив концепцію природного права, згідно з якою моральне правління можливе через баланс між божественним законом та раціоналізмом: “Другий, природний, закон, мабуть, можна схарактеризувати як віддзеркалення божественного розуму в спороджених речах. Він виявляється у схильності (якою природа наділяє всі істоти) прагнути добра й уникати зла, до самозбереження, до життя настільки досконалого, наскільки дозволяють їхні природні обдаровання...” [3, с. 241].

Розпочинаючи епоху Відродження, ключовою ідеєю стало переосмислення значення людини в соціумі. Вихід з середньовічної структури світу сприяв виникненню нових раціональних ідей. Народження буржуазного ладу сприяло зміцненню ідеї автономії особистості, що вплинуло на подальший розвиток політичних і моральних концепцій. Значну роль в переосмисленні політичної діяльності відіграли висловлювання Ніколи Макіавеллі, видатного італійського філософа, чиї праці стали причиною появи численних дискусій. Реалістичні погляди Макіавеллі були тісно пов’язані з історичним контекстом епохи відродження, зокрема через політичну нестабільність, постійні геополітичні конфлікти та боротьбу за владу. Макіавеллі, вважав, що політика є незалежним “мистецтвом управління”, яке стоїть осторонь від моралі, оскільки людська натура — схильна до егоїзму та насильства, і тому таке поняття як мораль суперечить її природі. У своїй легендарній праці “Державець” він підняв питання ефективного правління, слідуючи якому правитель “може нехтувати моральними засадами і застосовувати насилля, може уподібнюватися левові та лисиці” [4, с. 30]. Макіавеллі став засновником політичного реалізму, згідно з яким, справжня політика повинна акцентувати увагу на вирішенні конкретних життєвих ситуацій. Він наголошував, що здоровий глузд не повинен бути обмежений релігією або мораллю, адже реалії політичного життя вимагають діяти ефективно, а не морально. Тому, етичне правління, за переконаннями італійського філософа, було неможливим, через те, що моральні норми могли обмежувати дії правителів на шляху до створення стабільної та процвітаючої держави.

У сучасному світі досі виникають суперечки між мораллю та політичною

діяльністю, оскільки закон не завжди відповідає моральним нормам суспільства. Еволюційний розвиток сприяв появі відмінностей в поглядах філософів на тогочасні проблеми людства. У давнину та середньовіччі, мислителі намагалися поєднати політику з мораллю. Однак з епохою Відродження питання взаємозв'язку політики та моралі набуває нової, більш прагматичної форми. Людський фактор та життєві ситуації стають вирішальними у визначенні моральної доцільності політичної влади. У сучасному світі, політичні діячі стикаються з необхідністю визначення балансу між політичними потребами та етичною оцінкою своїх вчинків. Політика, яка абсолютно нехтує етичними нормами, може стати причиною зародження хаосу, а суспільство, що не має політичних принципів, має ризик втратити власну організованість та стабільність. Отже, політика повинна поєднувати етичні принципи з прагматичним підходом, що дозволить політичному діячу приймати об'єктивно правильні рішення.

Список використаних джерел

1. Платон. Держава. Пер. з давньогр. Д. Коваль. К.: Основи, 2000. 355 с.
2. Арістотель. Політика. Пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. К.: Основи, 2000. 239 с.
3. Себайн Джордж Г., Торсон Томас Л. Історія політичної думки. Пер. з англ. К.: Основи, 1997. 838 с.
4. Логвина В.Л. Політологія. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 304 с.

Nikolaieva O. Y.
group 3631

Admiral Makarov National University of Shipbuilding
Mykolaiv, Ukraine
sasha03nikolaeva17@gmail.com

Fedorenko M. O.
Candidate of Historical Sciences, Assistant Professor
Admiral Makarov National University of Shipbuilding
Mykolaiv, Ukraine
mykhailo.fedorenko@nuos.edu.ua

Evolution of Views on the Correlation of Politics and Morality from Socrates to Machiavelli

This article explores the issue of the relationship between politics and morality.

The differences in the views of ancient thinkers on politics contributed to the understanding of its influence on the lives of humanity throughout the changing historical eras.

Keywords: politics, morality, society, government, power, socialization, state, justice, philosophy, law.

УДК 004.42:316.77:351.86

Гозун Є. С.

група 2651,

Навчально-науковий інститут автоматики і електротехніки
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Миколаїв, Україна
243028@nuos.edu.ua

Кравчук О. Ю.

кандидат політичних наук, доцент
кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Миколаїв, Україна
olha.kravchuk@nuos.edu.ua

Соціологічний аналіз кібербезпеки: вплив соціальних чинників на інформаційну безпеку в сфері публічного управління

У статті досліджується соціологічний підхід до кібербезпеки, зокрема вплив соціальних чинників на ефективність заходів захисту інформації. Аналізуються соціальні аспекти кібербезпеки, такі як довіра, соціальні норми та емоційний вплив, які можуть сприяти успішному проведенню кібератак. Розглядаються соціальні механізми, що лежать в основі соціальної інженерії, та їх вплив на поведінку користувачів у цифровому середовищі.

Ключові слова: кібербезпека, соціальна інженерія, соціальні чинники, довіра, соціальні норми, емоційний вплив, публічне управління.

Сучасний цифровий світ розвивається з неймовірною швидкістю, такими ж темпами і зростають загрози кібербезпеки. Однак безпека інформаційних систем залежить не лише від технічних засобів захисту, а й від соціальних чинників, таких як довіра, соціальні норми та емоційний вплив, які визначають поведінку

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК:
ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ**

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

4 квітня 2025 року

Відповідальність за достовірність фактів, цитат та інших відомостей несуть
автори публікацій

Науковий редактор:

канд. іст. наук, доцент Людмила Матвієнко

Технічний редактор:

Юлія Сергієва